

Olyckan i Mjönäs Kvarn 1872

Anders Hernbecker

Mjönäs kvarn. Foto: Anders Hernbecker.

Vid tidig ålder fick man höra berättas om ”den hemska olyckan i Mjönäs kvarn”, där en mjölnare skulle ha klämts ihjäl. Blodfläckarna i taket skulle ha funnits kvar långt efter händelsen. Min skolväg till, som vi kallade den, mellanskolan, gick förbi kvarnen, och visst hände det att man tittade efter blodfläckarna i taket när man passerade. Men ingen visste med säkerhet när olyckan skett eller hur det hade gått till.

Eftersom händelsen etsat sig fast i minnet och mina senare efterforskningar inte gett något resultat, varken i kyrkböcker eller hos minnesgoda personer, så var det med stort intresse jag läste ett brev daterat i Södra Mjönäs 1872 den 19 november, nedtecknat av Louise Strindberg som var fosterdotter till Helma och Carl von Düben som då ägde Mjönäs gård. Louise var kusin till författaren August Strindberg. Mottagare av brevet var Augusta af Petersén, barndomsvän till Louise. I brevet står:

”Fredags förmiddag hände en förfärlig olyckshändelse här, Lars fastnade i kvarnhjulet, och ännu veta vi ej om han är levande eller död, men om han kommer sig, så blev han räddad genom Peterssons rådighet, han var nämligen lyckligtvis inne i kvarnen, och i samma ögonblick som tröjskinnet fastnade i hjulet, sprang han ut och stannade verket, tänk om han ej varit där, då hade man troligen ej saknat Lars förrän till middagen. Petersson säger sig aldrig ha sett något så förskräckligt, och halshuggning var ingenting mot detta, också såg han så besynnerlig ut efteråt, så han var sig ej lik.

Likaså Gotthard som kom rusande upp och ville tala med Pappa, ty naturligtvis tordes han ej tala om det för Mamma, han som ej kände henne så väl. Han kan ej nog beundra och förvåna sig över hennes självbehärskning vid detta tillfälle. Petersson och Per Carlsson förde Lars genast till Lasarettet, klockan 9 på kvällen var han ännu sanslös, och sedan ha vi ej hört något därifrån. Han hade fått ett förfärligt slag i magen, och ena armen var bruten, mera visste de ej då, det var alldeles förfärligt.”

(Språket i brevet har lätt moderniserats av artikelförfattaren.)

De väldiga längorna till Mjönäs gård utgjorde en imponerande syn för dem som färdades genom Mjönäs by på 1800-talets senare hälft. Stenlängan fanns kvar till slutet av 1900-talet. Repro: A.H.

Den ståtliga granen vid Mjönäs kvarn lär ha planterats av smeden Molin på 1860-talet. Den mötte sitt öde när stormen Gudrun härjade 2005). Foto: Anders Hernbecker.

I *Nyaste Kristianstadsbladet* 1872, lördagen den 23 november stod att läsa på första sidan:

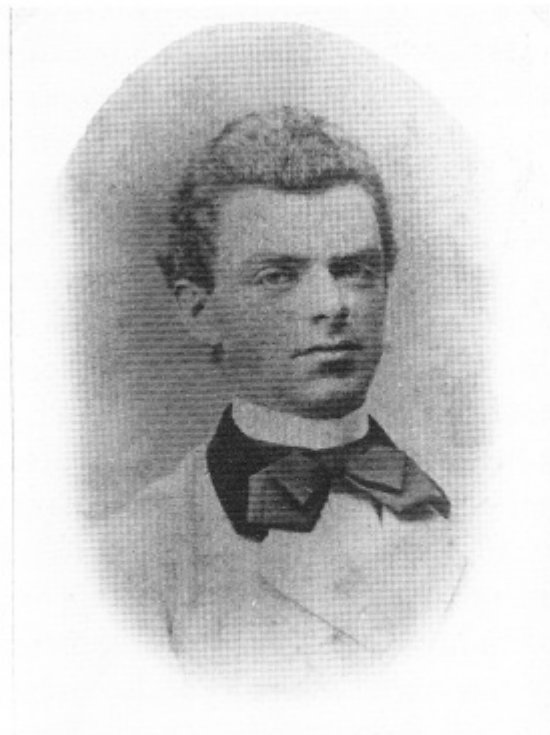
”Olyckshändelse. Husägare Lars Andersson å n:r 15 Klöröp af Lilla Slågarps församling omkom vådligen den 15 nov. i ett kvarnverk tillhörigt friherre C. von Düben. Vattenkvarnets hjul fattade i rocken, varigenom mannen ihjälklämdes, ehuru olyckan observerades och hjulet genast stannades.”

Man kan knappast föreställa sig mjölnarens fruktansvärda färd med hästskjuts till Kristianstads lasarett, döden måste ha kommit som en befriare. Brevskriverskan Louise Strindberg gifte sig 1874 med den i brevet nämnda Petersson, sedermera Ernst Tretow. Han arrenderade Stora Byröna och stora delar av Södra Mjönäs som von Düben då ägde. Familjen Tretow flyttade till Stora Byröna 1874 och bodde där till 1883 då de flyttade till Trädgårdsberg och därifrån 1885 till Sölvesborg.

I årsskrifterna 1990 och 1991 finns fler artiklar om Mjönäs gård.

Louise Strindberg (repro A. H.)

Ernst Petersson Tretow (repro A.H.)